

Διάλεξη 8^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Νομικό καθεστώς των θρησκευτικών οργανισμών στο Λουξεμβούργο
2. Η Επισκοπή του Λουξεμβούργου
3. Η αυτονομία των θρησκευμάτων στο Δημόσιο Τομέα, ειδικά στις κοινωνικές υπηρεσίες στο Λουξεμβούργο
4. Νομικό καθεστώς θρησκευτικών οργανισμών στη Μάλτα

Σκοποί ενότητας

1. Η μελέτη των σχέσεων κράτους – θρησκευμάτων στο Λουξεμβούργο
2. Η μελέτη των σχέσεων κράτους – θρησκευμάτων στη Μάλτα

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Νομικό καθεστώς των θρησκευτικών οργανισμών στο Λουξεμβούργο

Συνθήκες και συμφωνίες με Θρησκευτικές κοινότητες

Το 1998 υπογράφηκαν συμφωνίες με τις
ακόλουθες κοινότητες:

1. Καθολική εκκλησία
2. Προτεσταντική εκκλησία
3. Μεταρρυθμισμένη εκκλησία (1982)
4. Ιουδαίοι
5. Ελληνορθόδοξοι

Συνθήκες και συμφωνίες με θρησκευτικές κοινότητες (2)

Για το 2004 ήταν προγραμματισμένες οι συμφωνίες με:

1. Αγγλικανούς
2. Ρουμανορθόδοξους
3. Σερβο/κροατορθόδοξους

❑ Όμως το ΣτΕ πρόβαλλε σοβαρές αντιρρήσεις σε αυτές (Pauly 2007: 369)

Άλλες κοινότητες

- Οι εκκλησίες που δεν αναγνωρίζονται ως ΝΠΔΔ ιδρύουν συχνά σωματεία και αστικές εταιρίες που διέπονται από αστικό δίκαιο.
- Μουσουλμάνοι: δεν έχει βρεθεί αντιπροσωπευτικός εταίρος αποδεκτός από όλους τους μουσουλμάνους και την κυβέρνηση.
- Οι κοινότητες που δεν αναγνωρίζονται ως νομικά πρόσωπα μπορούν να επωφελούνται από διάφορα πλεονεκτήματα ιδιωτικού δικαίου, μπορούν πχ να προχωρούν στην ίδρυση ιδρυμάτων που έχουν σχεδόν τα ίδια δικαιώματα με αναγνωρισμένες. (Pauly 2007: 369-370)

Σχολιασμός

- Στο Λουξεμβούργο είναι σε ισχύ σύστημα χωρισμού με αναγνώριση (παραχώρηση προνομίων) με ορισμένα θρησκευόμενα.
- Η αναγνώριση γίνεται μέσω συμφωνιών
- Οι αναγνωρισμένες θρησκευτικές κοινότητες αποκτούν νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου, ενώ οι λοιπές ΝΠΙΔ.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Η επισκοπή του Λουξεμβούργου

Ιστορικό υπόβαθρο

- Η επισκοπή του Λουξεμβούργου ιδρύθηκε με μονομερή πράξη του Πάπα το 1870. Το κράτος ενοχλήθηκε που δε ζητήθηκε η γνώμη του και αρνήθηκε να την αναγνωρίσει άμεσα
- Με νόμο του 1873 αναγνωρίζεται η ίδρυση επισκοπής υπό τον όρο ότι δε θα έπρεπε να μεταβληθεί η σχέση και τα δικαιώματα και τα καθήκοντα της θα συνέχιζαν να καθορίζονται από ισχύουσες διατάξεις.
- Συμπεράσματα:
 1. η επισκοπή δε θα αναγνωριζόταν ως νομικό πρόσωπο
 2. ο νομοθέτης δεν ήθελε να θίξει κονκορδάτο ούτε σχέση εκκλησίας κράτους

Σύγχρονη λειτουργία

- Ο επίσκοπος ορίζεται με συναίνεση του κράτους και ορίζεται ότι πρέπει να είναι πολίτης του Λουξεμβούργου.
- Με νόμο του 1981 η επισκοπή έγινε ΝΠΔΔ (διάταξη παρόμοια με θρησκευτικών κοινοτήτων στη Γερμανία που φαίνεται στο σύστημα του Λουξεμβούργου σα μεταφύτευση). Τα φορολογικά προνόμια του νόμου αυτού μοιάζουν με αυτά των ΜΚΟ.
- Το 1988 με μονομερή πράξη του Πάπα η επισκοπή έγινε αρχιεπισκοπή. (Pauly 2007: 370)

Σχολιασμός

- Όπως και στη Γερμανία, η αρχιεπισκοπή είναι ΝΠΔΔ sui generis. Δε θα μπορούσε να είναι αλλιώς γιατί είναι καθολικός οργανισμός. Αν υπαγόταν στην κρατική πυραμίδα ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα τότε θα ήταν κρατικό θρήσκευμα. Η Αγία Έδρα δε δέχεται να γίνεται η καθολική εκκλησία κρατική.
- ΝΠΔΔ sui generis σημαίνει ότι η καθολική αρχιεπισκοπή Λουξεμβούργου έχει δικαίωμα να έχει το δικό της καταστατικό (δεν είναι νόμος του κράτους αλλά καταστατικό εσωτερικό). Το καταστατικό της έχει διατάξεις που περιέχονται στον κώδικα κανονικού δικαίου της λατινικής εκκλησίας(1983), όπως κάθε επισκοπή και αρχιεπισκοπή. Τόσο όσο αφορά τη σχέση με την ανώτατη αρχή όσο και για εσωτερική οργάνωση και διοίκηση.

Η αυτονομία των θρησκευμάτων στο δημόσιο τομέα, ειδικά στις κοινωνικές υπηρεσίες

Λειτουργία

- Στο παρελθόν υπήρχε μεγάλος αριθμός θρησκευτικών ιδρυμάτων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (νοσοκομεία, οίκοι ευγηρίας) που λειτουργούνταν από γυναικεία μοναχικά τάγματα.
- Η λειτουργία διασφαλιζόταν από δημόσια κονδύλια
- Γενικά οι κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχονται από εκκλησία ρυθμίζονται από ιδιωτικό δίκαιο. (Pauly 2007: 371)

σχολιασμός:

- Το δικαίωμα της αυτονομίας της καθολικής εκκλησίας επεκτείνεται και στις θρησκευτικά αιτιολογούμενες δραστηριότητες (εκπαίδευση, φιλανθρωπία).
- Οι κοινωνικές υπηρεσίες ρυθμίζονται από το ιδιωτικό δίκαιο.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Νομικό καθεστώς θρησκευτικών οργανισμών στη Μάλτα

Σύνταγμα της Μάλτας, άρθρο 2

- Το α. 2 ασχολείται ειδικά με τη θρησκεία (στον τίτλο)
- Παράγραφοι:
 1. η θρησκεία της Μάλτας είναι η ρωμαϊκή καθολική αποστολική θρησκεία.
 2. οι αρχές της καθολικής εκκλησίας έχουν το δικαίωμα να διδάσκουν ποιες αρχές είναι ορθές και ποιες εσφαλμένες.
 3. το μάθημα των θρησκευτικών της ρωμαϊκής αποστολικής καθολικής πίστης θα παρέχεται σε όλα τα δημόσια σχολεία ως μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Σχολιασμός άρθρου 2

- Δεν είναι το αρχικό κείμενο του συντάγματος (1964) αλλά το κείμενο που διαπραγματεύτηκε με το Βατικανό το 1974.
- Η παράγραφος 1 δε θα έπρεπε να θεωρείται κανονιστική αλλά περιγραφική. Παρέχει νομική βάση για ανάρτηση εσταυρωμένου στο κοινοβούλιο, δικαστήρια, σχολεία, νοσοκομεία, δημόσια κτήρια και υπηρεσίες, την προσευχή από γραμματέα του κοινοβουλίου πριν από κάθε συνεδρίαση και την έναρξη κάθε συνόδου με λειτουργία του αγίου πνεύματος.
- Ο όρκος κατόχων αξιωμάτων είναι δεδομένα καθολικού τύπου. Ο νόμος προβλέπει επίσημη διαβεβαίωση χωρίς απόχρωση
- Το κράτος πληρώνει ιερείς σε δημόσιες υπηρεσίες
- Το καθολικό μάθημα των θρησκευτικών παρέχεται σε όλα τα σχολεία. Δεν είναι υποχρεωτικό. Η υποχρέωση βαρύνει το κράτος να το παρέχει/ χρηματοδοτεί. (Bonnici 2007: 390-391)

Άρθρο 32

- Αφορά θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες του ατόμου (1ο μιας σειράς άρθρων του κεφαλαίου 4 με τον ίδιο τίτλο):

επειδή κάθε πρόσωπο στη Μάλτα έχει δικαίωμα να απολαμβάνει θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερία του ατόμου ανεξάρτητα από φυλή, τόπο καταγωγής, πολιτικές απόψεις, χρώμα, πίστη ή φύλο υπό την επιφύλαξη σεβασμού των ελευθεριών και δικαιωμάτων του άλλου και σεβασμό στο δημόσιο συμφέρον σε σχέση με καθένα από τα ακόλουθα και όλα: 1. τη ζωή την ελευθερία ασφάλεια ατόμου, απόλαυση περιουσίας και προστασίας των νόμων. 2. Ελευθερία έκφρασης και δικαίωμα του συνέρχεσαι ατομικά και συνεταιρίζεσθαι 3. το σεβασμό ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ατόμου

- Η Μάλτα έχει μακρά παράδοση φιλοξενίας ανθρώπων διαφόρων φυλών και πίστεων. Λόγω της βρετανικής παρουσίας υπάρχει μεγάλος αριθμός προτεσταντών που είχαν θέση στο κράτος, ενώ υπήρχε μικρή ιουδαϊκή κοινότητα και εμπόρων μουσουλμάνων.
- Η απαγόρευση διακρίσεων συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια αυτοκυβέρνησης και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. (Bonnici 2007: 391-392)

Άρθρο 40

Παράγραφοι:

1. όλα τα άτομα στη Μάλτα έχουν πλήρη ελευθερία συνείδησης και απολαμβάνουν πλήρους άσκησης του αντίστοιχου τρόπου της θρησκευτικής λατρείας τους
2. δεν απαιτείται το άτομο να λαμβάνει θρησκευτική εκπαίδευση ή να αποδεικνύει γνώσεις ή δεξιότητες στη θρησκεία αν (κάτω από 16 ετών) προβάλλεται αντίρρηση από νόμιμο κηδεμόνα και αν (πάνω από 16) προβάλλει αντίρρηση το ίδιο.

Άρθρο 45

- Προβλέπει τα ένδικα βοηθήματα στην περίπτωση διακρίσεων για διάφορους λόγους
- Παράγραφος 9: η ρωμαϊκή καθολική θρησκεία πρέπει να διδάσκεται από άτομο που ομολογεί αυτή τη θρησκεία. Η απαίτηση αυτή δε θα θεωρείται ότι παραβιάζει το εν λόγω άρθρο.

Σχολιασμός

- Λόγω του άρθρου 2 θα μπορούσε κανείς να νομίζει ότι κατοχυρώνεται το σύστημα σχέσεων κρατικής θρησκείας. Δεν ισχύει αυτό γιατί η Αγία Έδρα δε δέχεται να αποτελεί η καθολική εκκλησία κρατική εκκλησία σε οποιοδήποτε κράτος.
- Στο α. 2, § 1 καθιερώνεται το σύστημα του χωρισμού με επίσημη και ειδικά αναγνωρισμένη θρησκεία, τη καθολική εκκλησία.
- Η καθολική εκκλησία στη Μάλτα έχει το ίδιο καταστατικό με την καθολική εκκλησία σε οποιοδήποτε κράτος του κόσμου, κατ' εφαρμογή του δικαιώματος στην αυτονομία των θρησκευμάτων. Το καταστατικό της καθολικής εκκλησίας θεσπίζεται από τον Πάπα (την κεφαλή της Αγίας Έδρας) και όχι από το κοινοβούλιο.
- Στο α.2, § 2 οι αρχές της καθολικής εκκλησίας υπαγορεύουν τη συμφωνία των νόμων της Μάλτας με τη διδασκαλία της καθολικής εκκλησίας. Μέχρι πρόσφατα η Μάλτα πχ δεν επέτρεπε το διαζύγιο (πλέον το επιτρέπει).

Βιβλιογραφία

1. Alexis Pauly, Κράτος και Θρησκευάματα στο Λουξεμβούργο και Ugo Misfud Bonnici, Κράτος και Θρησκευάματα στη Μάλτα στο Gerhard Robbers (επιμέλεια) (2007), μτφρ. Κυριάκος Κυριαζόπουλος, Κράτη και Θρησκευάματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 363-402
2. [Σύνταγμα της Μάλτας](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

